

గౌరవనీయులైన న్యాయమూర్తి శ్రీ ముమ్మినేని సుధీర్ కుమార్

రిట్ పిటిషన్ నెం.37452 / 2021, 18355, 21687 మరియు

21734 / 2022

ఉమ్మడి ఉత్తర్వు:

ఈ రిట్ పిటిషన్లన్నీ, భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునరావాసం హక్కు చట్టం, 2013 (సంక్షిప్తంగా 'చట్టం, 2013')లోని సెక్షన్ 11లోని సబ్-సెక్షన్(1) కింద జారీ చేయబడ్డా, 23.12.2021 నాటి G.O. Rt. నెం. 488 రెవెన్యూ (దేవాదాయ.II) విభాగాన్ని మరియు 04.02.2022 నాటి పర్యవసాన ప్రాథమిక నోటిఫికేషన్ నెం.G1/773/2020ని. సవాలు చేస్తూన్నాయి, అందువల్ల, అన్ని రిట్ పిటిషన్ లను కలిపి విచారించి, ఈ ఉమ్మడి ఉత్తర్వు ద్వారా పరిష్కరించబడుతున్నాయి.

2. ధర్మపురిలోని శ్రీ లక్ష్మీ నరసింహ స్వామి దేవస్థానం వద్ద నిర్మాణాలను మరియు అభివృద్ధి పనులను ప్రారంభించడానికి, ఎకరాల 29.04 గుంటలు ఫ్రైవేట్ భూమిని సేకరించడం కోసం, భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునస్థాపన (తెలంగాణ సవరణ) చట్టం, 2016లోని సెక్షన్ 10(A)లోని క్లాజ్ (e) ప్రకారం, 2013 చట్టంలోని అధ్యాయం II మరియు IIIలోని నిబంధనల దరఖాస్తును మినహాయిస్తూ ప్రభుత్వం ఈ లోని ఆక్షేపిత ప్రభుత్వ ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. ఆ ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ప్రకారం, ప్రతివాదులు 04.02.2022 తేదీన ఆక్షేపిత అధికారిక ప్రకటనను జారీ చేశారు మరియు అది 04.02.2022 తేదీన తెలంగాణ గెజిట్ నెం.01/2022లో ప్రచురించబడింది.

3. రిట్ పిటిషన్ నెం. 18355/2022లోని పిటిషనర్ ఒక ధర్మ సంస్థ (ట్రస్ట్) అని, అది 11 ఎకరాల 16 గుంటల వ్యవసాయ భూమి మరియు వివిధ నిర్మాణాలు కలిగిన 6209.59 చదరపు గజాల భూమితో సహా 04.02.2022 తేదీన మొత్తం అధికార ప్రకటన ను సవాలు చేసింది. అయితే, రిట్ పిటిషన్ నెం. 37452/2021, 21687/2022 మరియు 21734/2022 లలో, పిటిషనర్ లు ఆక్షేపిత అధికార ప్రకటనను వారి స్వంత భూమి మరియు నిర్మాణాలు వరకే పరిమితం చేశారు, అంటే వరుసగా 544 చదరపు గజాలు, 715 చదరపు గజాలు మరియు 415 చదరపు గజాల విస్తీర్ణం వరకు మాత్రమే సవాలు చేశారు. ఆ భూభాగాలు సంబంధిత పిటిషనర్ ల ఇళ్ల పరిధిలోకి వస్తుందని పేర్కొనబడింది.

4. రిట్ పిటిషన్ నెం. 18355/2022లో పిటిషనర్ తరపున సీనియర్ న్యాయవాది, శ్రీ రేసు మహేందర్ రెడ్డి, రిట్ పిటిషన్ నెం. 37452/2021లో పిటిషనర్ ల తరపున న్యాయవాది శ్రీ S. చంద్ర శేఖర్, రిట్ పిటిషన్ నెం 21687 మరియు 21734/2022లలో పిటిషనర్ ల తరపున న్యాయవాది శ్రీ మదాస్ భరత్ చంద్ర, అదనపు అడ్వకేట్ జనరల్ తరపున ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న ప్రత్యేక ప్రభుత్వ న్యాయవాది శ్రీ A. సంజీవ్ కుమార్ మరియు ప్రతివాదుల తరపు న్యాయవాది శ్రీ J.R. మనోహర్ రావు వాదనలు వినిపించారు.

5. ప్రతివాది-ఆలయ ప్రయోజనం కోసం సబ్జెక్ట్ భూమిని సేకరిస్తున్నారనే కారణంతో ఆక్షేపిత ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు అధికారిక ప్రకటన పై సవాలు చేయబడిందని మరియు అందువల్ల, 2013 చట్టంలోని నిబంధనలు సబ్జెక్ట్ భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ఎటువంటి దరఖాస్తు లేదని సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ రేసు మహేందర్ రెడ్డి వాదించారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) ప్రకారం, సంబంధిత ప్రభుత్వం తన సొంత వినియోగం, వ్యవహారం మరియు నియంత్రణ కోసం భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు మాత్రమే ఇందులో ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు మరియు ప్రజా ప్రయోజనం కోసం మాత్రమే ఈ చట్టంలోని నిబంధనలు వర్తిస్తాయని కానీ, ప్రస్తుత సందర్భంలో ఆ భూమిని ప్రతివాది-ఆలయ ప్రయోజనం కోసం సేకరించడం జరుగుతుందని, ప్రభుత్వం లేదా ప్రభుత్వ ప్రయోజనం కోసం దానిని కలిగి ఉండటం కోసం కాదని సీనియర్ న్యాయవాది వాదించారు. ఇంకా, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 10(A)లోని క్లాజు (e) కింద ఉన్న అధికారాన్ని విద్యుదీకరణ మరియు నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు సహా మౌలిక సదుపాయాల ప్రయోజనాల కోసం జరిగే కొనుగోలుకు సంబంధించి మాత్రమే ఉపయోగించవచ్చని మరియు సబ్జెక్ట్ భూమిని ఏ ప్రయోజనం కోసం సేకరిస్తున్నారో అది 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 10(A) పరిధిలోకి వచ్చే ఏ ప్రాజెక్టులు / ప్రయోజనాల కిందకు రాదని వాదించబడింది. 2013 చట్టంలోని II మరియు III అధ్యాయాలలో ఉన్న నిబంధనలను వర్తింపజేయడం వల్ల భూములను స్వాధీనం చేసుకోవడం అత్యవసరమైతేనే మినహాయింపు ఇవ్వవచ్చని, కానీ అలాంటి మినహాయింపును సాధారణ పద్ధతిలో మంజూరు చేయలేమని కూడా వాదించబడింది. అందువల్ల, రెండవ మరియు మూడవ అధ్యాయం లోని నిబంధనలను మినహాయిస్తూ జారీ చేసిన ఆక్షేపిత అధికారిక ప్రకటన కూడా ప్రభుత్వ ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులు నిలకడగా లేనందున వాటిని పక్కన పెట్టేయాల్సి ఉంటుందని వాదిస్తున్నారు. రిట్ పిటిషన్ నెం 37452 / 2021, 21687 మరియు 21734 / 2022

లలో పిటిషన్ లు కూడా ప్రతివాదులు 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 40 కింద ఉన్న అత్యవసర నిబంధనను ఉపయోగించారని వాదించారు, అయితే ఆ విషయంలో అలాంటి అత్యవసర పరిస్థితి లేదు.

6. మరోవైపు, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లో ఉపయోగించిన భాష కేవలం కలుపుకొనిపోయే స్వభావం మాత్రమేనని, కానీ అది సమగ్రమైనది కాదని మరియు అంతేకాకుండా, 2013 చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం భూమిని ఏ ప్రయోజనాల కోసం సేకరించవచ్చో మరియు ఆ చట్టంలోని నిబంధనలను వర్తింపజేయడం అనేది 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లోని వివిధ నిబంధనల కింద స్పష్టంగా పేర్కొనబడిందని మరియు అందువల్ల, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లో ప్రస్తావించబడిన కొన్ని అంశాలను వర్తించేలా చేయడానికి మాత్రమే దీనిని నిరోధించలేమని, ఆ నిబంధనలోని ఇతర నిబంధనలను విస్మరిస్తారని ప్రత్యేక ప్రభుత్వ న్యాయవాది శ్రీ A. సంజీవ్ కుమార్ వాదించారు. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లోని క్లాజ్ (b)లోని సబ్-క్లాజ్ (vi) మరియు (vii)లపై ఆయన ఆధారపడ్డారు, అది పర్యాటకం మరియు రవాణా మొదలైన వాటి కోసం భూములను సేకరించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది మరియు ప్రశ్నలో ఉన్న భూమిని ఇప్పుడు ఏ ఉద్దేశ్యంతో సేకరించాలనుకుంటున్నారో అది పర్యాటకం కిందకు మరియు రవాణా కిందకు వస్తుందని, ఎందుకంటే మెరుగైన రోడ్లను అందించడం మరియు ప్రతివాది-ఆలయాన్ని సందర్శించే యాత్రికులకు వివిధ సౌకర్యాలను కల్పించడం కోసం ఆ భూమిని సేకరిస్తున్నారు అని వాదించారు. ప్రతివాది నం.4 దాఖలు చేసిన కౌంటర్-అఫిడవిట్ పై ఆధారపడటం ద్వారా, ప్రతి సంవత్సరం 'కళ్యాణోత్సవం' రోజున 1.00 లక్ష మంది యాత్రికులు సంబంధిత ఆలయాన్ని సందర్శిస్తారని మరియు 'తెలుగు క్యాలెండర్ లోని ఫాల్గుణ' నెలలో 'బ్రహ్మోత్సవం' సమయంలో 'దర్శనం' చేసుకోవడానికి దాదాపు 5.00 లక్షల మంది యాత్రికులు సందర్శిస్తారని మరియు యాత్రికులు ఇతర రాష్ట్రాల నుండి కూడా వస్తున్నారని మరియు వారు రాత్రిపూట బస చేయడానికి మరియు దూర ప్రాంతాల నుండి 'దర్శనం' కోసం వచ్చే వారి వాహనాలను పార్కింగ్ చేయడానికి అసౌకర్యాన్ని ఎదుర్కొంటున్నారని కూడా వాదించారు. ప్రతి మంగళవారం, శనివారం మరియు ఆదివారం వేలాది మంది యాత్రికులు ఆ ఆలయాన్ని సందర్శిస్తారని కూడా కౌంటర్-అఫిడవిట్ లో పేర్కొన్నారు.

7. ఇరువైపులా ఉన్న న్యాయవాదులు చేసిన వాదనల దృష్ట్యా మరియు రికార్డులోని అన్నీ విషయాలు విషయాన్ని పరిశీలించిన తరువాత, ఈ కోర్టు దృష్టిలో, ఈ రిట్ పిటిషన్ ల సమూహంలో పరిశీలనకు తలెత్తే ప్రశ్నలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

(i) ధర్మపురిలోని శ్రీ లక్ష్మీ నరసింహ స్వామి దేవస్థానం అభివృద్ధి పనుల ప్రయోజనం కోసం 19.09.2019 తేదీన G.O.Rt.నెం.378 ద్వారా మంజూరు చేయబడిన ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధుల కింద, 04.02.2022 తేదీన ఆక్షేపిత అధికారిక ప్రకటన ద్వారా వర్తించేలా చేయబడిన సబ్జెక్ట్ భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడం, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 10(A)లోని క్లాజ్ (e) కింద మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్ లోని అర్థంలోకి వస్తుందా లేదా?

(ii) 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లో ఉపయోగించిన భాషను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ప్రతివాది-అలయం ప్రయోజనం కోసం సబ్జెక్ట్ భూములను స్వాధీనం చేసుకునేందుకు 2013 చట్టంలోని, నిబంధనలను ఉపయోగించవచ్చా లేదా?

పైన పేర్కొన్న ఈ రెండు ప్రశ్నలు ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉన్నందున, వాటిని పరిగణనలోకి తీసుకుని కలిసి సమాధానాలు ఇస్తున్నారు.

8. 2013 చట్టంలోని అధ్యాయం III Aలోని సెక్షన్ 10(A) అనేది రాష్ట్ర సవరణ చట్టం ద్వారా చేర్చబడిన ఒక ప్రత్యేక నిబంధన, అంటే భూసేకరణ, పునరావాసం మరియు పునస్థాపనలో న్యాయమైన పరిహారం మరియు పారదర్శకత హక్కు (తెలంగాణ సవరణ) చట్టం, 2016, ఇది 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 10(A)లోని క్లాజు (a) నుండి (e) వరకు పేర్కొన్న కొన్ని ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి 2013, చట్టంలోని అధ్యాయం II మరియు III యొక్క దరఖాస్తు నుండి మినహాయింపు పొందేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 10Aలోని క్లాజు (e) ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

“10A. (1) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రజా ప్రయోజనాల దృష్ట్యా, అధికారిక గెజిట్ లో ప్రకటన ద్వారా, ఈ చట్టంలోని అధ్యాయం II మరియు III లోని నిబంధనల వర్తింపు నుండి ఈ క్రింది ప్రాజెక్టులలో దేనినైనా మినహాయించవచ్చు, అవి:

(e) ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యంలో ఉన్న ప్రాజెక్టులతో సహా మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు, ఇక్కడ భూమి యాజమాన్యం ప్రభుత్వం వద్ద కొనసాగుతుంది: ”

9. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3లోని క్లాజు (o) కింద మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టును నిర్వచించారు. దాని ప్రకారం, మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులో 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లోని క్లాజు (b) కింద పేర్కొన్న ఏదైనా ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అంశాలు ఉంటాయి.

2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లోని క్లాజు (b) కింద వివిధ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులకు వీలు కల్పిస్తుంది, అందులో 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1)లోని క్లాజు (b)లోని సబ్-క్లాజు (vi) కింద పర్యాటక ప్రాజెక్టు, రవాణా ప్రాజెక్టు కూడా ఉన్నాయి. ఈ ఆలయాన్ని ప్రతి సంవత్సరం లక్షలాది మంది యాత్రికులు సందర్శిస్తున్నారనేది వివాదాస్పదం కాదు మరియు 'బ్రహ్మాత్మవం' సమయంలో దాదాపు 5.00 లక్షల మంది యాత్రికులు సందర్శిస్తున్నారు. ఆ అంశాలను 4వ ప్రతివాది దాఖలు చేసిన కౌంటర్-అఫిడవిట్ లో ప్రత్యేకంగా పేర్కొన్నారు. ఆ వాదనలను పిటిషనర్ ల తరపు న్యాయవాది వివాదం చేయలేదు. ప్రార్థనా స్థలాన్ని సందర్శించడం నిస్సందేహంగా పర్యాటకం కిందకే వస్తుంది.

10. ప్రశ్నలోని ఆ భూ సేకరణ మెరుగైన రోడ్లను అభివృద్ధి చేయడంతో పాటు యాత్రికుల వాహనాలకు పార్కింగ్ సౌకర్యాలు కల్పించడం కోసమేనని ప్రతివాదులు ప్రత్యేకంగా వాదించారు మరియు పేర్కొన్నారు. ఒకసారి సముపార్జన చేస్తున్న ఉద్దేశ్యం పర్యాటకం లోని అర్థంలోకి వస్తే, అది మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టు అవసరాన్ని తీర్చిన తరువాత, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3 లోని క్లాజ్ (o) కింద నిర్వచించిన మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టు అర్థంలోకి వస్తుంది. పరిశీలనకు వచ్చే తదుపరి ప్రశ్న ఏమిటంటే, ప్రశ్నలోని సముపార్జన ప్రజా ప్రయోజనం కోసమా కాదా అనేది. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 3లోని సబ్-క్లాజ్ (za) కింద ప్రజా ప్రయోజనం నిర్వచించబడింది. దాని ప్రకారం, ప్రజా ప్రయోజనం అంటే 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద పేర్కొన్న కార్యకలాపాలు. పైన ఇప్పటికే పేర్కొన్నట్లుగా, పర్యాటకం మరియు రవాణా ప్రాజెక్టు చట్టం 2013లోని సబ్ సెక్షన్ (1) సెక్షన్ 2లోని క్లాజు (b) పరిధిలోకి వస్తుంది. అందువల్ల, ప్రశ్నలో ఉన్న సముపార్జన ఖచ్చితంగా ప్రజా ప్రయోజనం కోసం పరిగణించబడుతుంది.

11. భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడం అనేది సంబంధిత ప్రభుత్వం స్వంతంగా ఉపయోగించుకోవడానికి మరియు నియంత్రించడానికి మాత్రమే తీసుకోబడుతుందని పిటిషనర్ ల తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపించారు. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) భాష నుండి, భూమిని సేకరించడం 2013 చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం ప్రారంభించవచ్చని, అది సంబంధిత ప్రభుత్వ స్వంత ఉపయోగం మాత్రమే, అయితే అది ప్రజా ప్రయోజనం కోసం ఉన్నప్పుడు అటువంటి భూమిని ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు సహా సంబంధిత ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుని నియంత్రించాలి. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) లో 'ముందు ప్రజా ప్రయోజనం కోసం' అనే పదాన్ని

ఉపయోగించిన 'మరియు' అనే పదాన్ని సరైన దృక్పథంలో అర్థం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) లో ఉపయోగించిన భాష ప్రకారం, 'ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలతో సహా స్వంత వినియోగం, వ్యవహారం మరియు నియంత్రణ కోసం భూమి' అనేది నిస్సందేహంగా ప్రజా ప్రయోజనం కోసం అని సూచిస్తుంది. సేకరించిన భూమిని రాష్ట్రం ఉపయోగిస్తున్నప్పుడు లేదా రాష్ట్రం లేదా ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల ఆధీనంలో మరియు నియంత్రణలో ఉన్నప్పుడు, అది ఖచ్చితంగా ప్రజా ప్రయోజనం కోసమే అవుతుంది. భూమిని రాష్ట్రం స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు, నియంత్రించినప్పుడు లేదా ఉపయోగించినప్పుడు ఎటువంటి ప్రైవేట్ ప్రయోజనం లేదా ఇతర ప్రయోజనం ఉండకూడదు. అటువంటి పరిస్థితులలో 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2 లోని సబ్ సెక్షన్ (1) లో 'ప్రజా ప్రయోజనం కోసం మరియు' అనే పదాలను ఉపయోగించడం వల్ల ఎటువంటి ప్రయోజనం లేదు, అదే సమయంలో పేర్కొన్న ప్రజా ప్రయోజనంతో సహా వివిధ ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది. కాబట్టి, 'ప్రజా ప్రయోజనం కోసం' అనే పదాల ముందు ఉపయోగించిన 'మరియు' అనే పదాన్ని విచ్ఛేదార్థకంగా భావించాలి, కానీ సంయోగార్థకంగా కాదు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, శాసనసభ లోని నిజమైన ఉద్దేశ్యాన్ని ఇవ్వడానికి, చెప్పబడిన 'మరియు' అనే పదాన్ని 'లేదా' గా చదవాలి. అదే 'మరియు' అని కాకుండా 'లేదా' అని చదివితే, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 2లోని సబ్ సెక్షన్ (1) లోని నిజమైన అర్థం మరియు ఉద్దేశ్యం శాసనసభ ఉద్దేశ్యానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది. అందువల్ల, 2013 చట్టంలోని నిబంధనలు, ఇతర ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం సేకరించే తగిన భూమితో పాటు, ప్రభుత్వం మరియు దాని సంస్థల ఆధీనంలో మరియు నియంత్రణలో ఉండే ప్రభుత్వం ఉపయోగం కోసం సేకరించిన భూములకు సంబంధించి అన్ని భూ సేకరణ, పరిహారం, పునరావాసం మరియు పునఃస్థాపనకు కూడా వర్తిస్తాయి. అందువల్ల, పిటిషనర్ ల తరపు న్యాయవాది లేవనెత్తిన వాదనలలో, 2013 చట్టంలోని నిబంధనలను, సంబంధిత భూమిని ఏ ప్రయోజనం కోసం సేకరిస్తున్నారో, ఆ ప్రయోజనం కోసం దానిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ఉపయోగించలేమని మరియు దానిని తిరస్కరించవచ్చని వాదించారు.

12. ముల్లంగి విజయ భాస్కర్ వర్సెస్ తెలంగాణ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు (Writ Petition (PIL) No.43 / 2018) కేసులో కూడా ఈ కోర్టు డివిజన్ బెంచ్ దాదాపు ఇలాంటి అంశాన్ని పరిగణించింది, దీనిలో ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇవ్వబడింది: -

"కేంద్ర చట్టంలోని సెక్షన్ 2 (1) ప్రకారం, సంబంధిత ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల కోసం మరియు అందులో పేర్కొన్న ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం "తన సొంత వినియోగం, పట్టు మరియు

నియంత్రణ కోసం భూమిని" సేకరించినప్పుడు భూసేకరణ, పరిహారం, పునరావాసం మరియు పునఃస్థాపనకు సంబంధించిన ఆ చట్టంలోని నిబంధనలు వర్తిస్తాయి. సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) లోని రెండవ విభాగం క్లాజులు (a) నుండి (f) వరకు విస్తరించి ఉన్నదాని కింద పేర్కొనబడిన వివిధ ప్రాజెక్టులను కలిగి ఉంటుంది మరియు అది సెక్షన్ (2)లోని సబ్-సెక్షన్ (1) లోని ప్రారంభ పేరాలో పేర్కొన్న దాని పరిధిని విస్తరిస్తుంది. అందువల్ల, సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) రెండు విభాగాలను కలిగి ఉంది, వాటిలో మొదటి విభాగం స్వయంగా నిలుస్తుంది మరియు రెండవ విభాగం ద్వారా అందించబడిన మేరకు విస్తరించబడుతుంది. పైన పేర్కొన్న నిబంధన ప్రభుత్వం "తన సొంత వినియోగం, పట్టు మరియు నియంత్రణ కోసం" భూమిని సేకరించవచ్చని మరియు అటువంటి సేకరణ కోసం కేంద్ర చట్టంలోని నిబంధనలు వర్తిస్తాయని ఆదేశిస్తుంది. కాబట్టి, సేకరణ సెక్షన్ 2లోని సబ్-సెక్షన్ (1) లోని మొదటి విభాగం కిందకు వచ్చే అన్ని విషయాలకు సంబంధించినది కావచ్చు.

తెలంగాణ చట్టం నెం.21/2017లో ప్రవేశపెట్టిన సెక్షన్ 10A కింద అధికారాన్ని సెక్షన్ 2(1)(b) కింద లెక్కించబడినవిగా వచ్చే విద్యుదీకరణ, నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు లేదా ఇతర మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులకు మాత్రమే పరిమితం చేయాలని కేంద్ర చట్టం కోరిన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే సామరస్యంగా ఉండదని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. సెక్షన్ 2(1)లోని క్లాజ్ (b) కూడా ఒక సమ్మిళిత క్లాజ్ అని మనం ఇక్కడ గమనించవచ్చు. సెక్షన్ 2లోని సబ్ సెక్షన్ (1)లోని క్లాజ్ (b)కి సంబంధించి సెక్షన్ 3(o) "మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్"ని నిర్వచించినప్పుడు కూడా అది అలాగే ఉంటుంది. "మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్" అనే పదం లోని ఆ నిర్వచనం కూడా ఒక సమగ్ర నిర్వచనం కాబట్టి అది అలా ఉంది.

13. పైన పేర్కొన్న విషయాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, పైన పేర్కొన్నట్లుగా, రూపొందించబడిన రెండు అంశాలకు ప్రతికూలంగా సమాధానం ఇవ్వబడినప్పటికీ, ఆక్షేపిత అధికారిక ప్రకటన 6209.59 చదరపు గజాల భూమిని దానిపై ఉన్న నిర్మాణాలతో పాటు, ఎకరాల 11.16 గుంటలు వ్యవసాయ భూమిని కలిగి ఉంది, ఈ రిట్ పిటిషన్ ల బ్యాచ్ లో పిటిషనర్ లు క్లెయిమ్ చేసిన భూమి విస్తీర్ణం కేవలం 1674 చదరపు గజాల భూమి మరియు నిర్మాణాలతో పాటు ఎకరాల 2.04 గుంటలు వ్యవసాయ భూమిని కలిగి ఉంది.

14. ప్రత్యేక ప్రభుత్వ న్యాయవాది శ్రీ A. సంజీవ్ కుమార్ వాదించినట్లుగా, ఈ రిట్ పిటిషన్ ల బ్యాచ్ పరిధిలోకి వచ్చే భూములు తప్ప, మిగిలిన భూమి మరియు నిర్మాణాల స్వాధీనం ఇప్పటికే పూర్తయింది. ఈ రిట్ పిటిషన్ ల బ్యాచ్ పరిధిలోకి వచ్చే భూమి అంటే, ఆక్షేపిత అధికారిక ప్రకటన ద్వారా సేకరించాలని కోరుతున్నది, మొత్తం భూమిలో దాదాపు 25 శాతం మాత్రమే, M.S.P.L. లిమిటెడ్ వరెన్ కర్ణాటక రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు [(2022) SCC OnLine SC 1380] కేసులో గౌరవనీయమైన అపెక్స్ కోర్టు పరిశీలనకు వచ్చిన వ్యక్తులకు తక్కువ భూమి ఉన్నసందర్భంలో సేకరణ ప్రక్రియను నిలిపివేయవచ్చు, గౌరవనీయమైన అపెక్స్ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది: -

" మొత్తం సేకరణలో 10% కంటే తక్కువ భూమి ఉన్న కొద్ది మంది భూ యజమానులు మాత్రమే వెయ్యి ఎకరాలకు పైగా భూ సేకరణను సవాలు చేశారని అంగీకరించబడింది. మిగిలిన 90% భూమికి పరిహారం చెల్లించడానికి వారి సంబంధిత భూ యజమానులు అంగీకరించారు. ఇంత చిన్న భాగం విషయంలో డివిజన్ బెంచ్ వెయ్యి ఎకరాలకు పైగా మొత్తం సేకరణను రద్దు చేసింది. (2010) 10 SCC 43లో నివేదించబడిన అమర్జిత్ సింగ్ వరెన్ పంజాబ్ రాష్ట్రం మరియు (1998) 6 SCC 1లో నివేదించబడిన ఓం ప్రకాష్ వరెన్ స్టేట్ ఆఫ్ యుపి కేసులో ఈ అంశాన్ని ఈ కోర్టు పరిష్కరించింది. సింగిల్ జడ్జి ఓం ప్రకాష్ (పైన పేర్కొన్న) తీర్పుపై ఆధారపడ్డారు. MSPL కోసం సేకరించిన సుమారు 110 ఎకరాల భూమిలో, 4 ఎకరాల 34 గుంటల భూమిని మాత్రమే కలిగి ఉన్న ఒక భూ యజమాని మాత్రమే డివిజన్ బెంచ్ ముందు రిట్ అప్లీ దాఖలు చేశాడని కూడా చెప్పడం విలువైనది. MSPL కోసం సేకరించిన మొత్తం 110 ఎకరాల భూసేకరణలో 4.34 ఎకరాల భూమి ఉన్న ఒక భూ యజమాని ప్రోద్బలంతో మొత్తం సేకరణను రద్దు చేయడం ప్రజా విధానానికి, ప్రజాప్రయోజనాలకు విరుద్ధం. MSPL ఒక్కటే రూ.200 కోట్ల గణనీయమైన పెట్టుబడితో 292 మందికి ఉపాధి కల్పిస్తుంది. ప్రతిపాదనలో అంచనా వేసిన ఉద్యోగుల సంఖ్యకు MSPL ద్వారా దాదాపు 300 మందికి ఉపాధి కల్పించే అవకాశం రెట్టింపుగా ఉంటుందని ఆరోపించబడింది. ఇంకా, AISL, 914 ఎకరాలను స్వాధీనం చేసుకున్న సందర్భంలో 10% కంటే తక్కువ మంది భూ యజమానులు సవాలు చేస్తున్నారు. AISL అంచనా వేసిన ప్రాజెక్ట్ సుమారు రూ.2092 కోట్లు మరియు కనీసం వెయ్యి మందికి ఉపాధి కల్పిస్తుంది.

15. ఆ కారణంగా, ఈ కోర్టు దృష్టిలో, ప్రశ్నలోని స్వాధీన ప్రక్రియలను నిలిపివేయలేము. అయితే, పిటిషనర్ లకు ఆయా ఇళ్లపై కొంత భావోద్వేగ అనుబంధం ఉందని, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 40 కింద అత్యవసర క్లాజును ప్రయోగించడం తదితర అంశాలను కూడా లేవనెత్తారు. అవన్నీ ఈ కోర్టు పరిగణించదగిన అంశాలు కావు మరియు పిటిషనర్ లు 4వ ప్రతివాది ముందు అటువంటి అభ్యంతరాలు అన్నింటినీ సంబంధిత ప్రభుత్వం 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 15 కింద పరిశీలిస్తుంది. 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 40 లోని ఆరోపణపై అభ్యంతరం ఉన్నంత వరకు, అటువంటి అత్యవసర నిబంధనను ప్రస్తుత కేసులో అమలు చేయలేదు మరియు వాస్తవానికి, ఆ దశకు చేరుకోలేదు ఎందుకంటే చర్యలు 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 11 లోని సబ్-సెక్షన్ (1) కింద జారీ చేయబడిన అధికారిక ప్రకటన దశలో మాత్రమే ఉన్నాయి. ఆ విషయంలో లేవనెత్తిన అటువంటి వాదనలన్నీ పూర్తిగా నిరాధారమైనవి మరియు పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అవసరం లేదు. ఆశ్రయం, వసతి, జీవనోపాధి మొదలైనవాటిని కోల్పోవటానికి సంబంధించిన అన్ని అభ్యంతరాలను ప్రతివాదులు 2013, చట్టంలోని సెక్షన్లు 16 నుండి 18 వరకు చేపట్టేటప్పుడు పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు.

16. పైన పేర్కొన్న విషయాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఈ కోర్టు ఈ రిట్ పిటిషన్ లలో ఎటువంటి అర్హతను కనుగొనలేదు మరియు తదనుగుణంగా వాటిని కొట్టివేస్తున్నాము. అయితే, ఈ ఉత్తర్వు కాపీ అందిన తేదీ నుండి రెండు (02) వారాల వ్యవధిలోపు ఆక్షేపిత ప్రాథమిక అధికారిక ప్రకటనకు ప్రతిస్పందనగా తమ అభ్యంతరాలను సమర్పించడానికి పిటిషనర్ లకు స్వేచ్ఛ ఇవ్వబడింది మరియు అటువంటి అభ్యంతరాలను సమర్పించిన తరువాత, ప్రతివాది నెం. 3 మరియు 4 అటువంటి అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని, 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ 15 లోని సబ్-సెక్షన్ (2) కింద అందించిన చట్టం ప్రకారం తగిన ఆదేశాలను జారీ చేయాలి మరియు 2013 చట్టంలోని సెక్షన్ లు 16 నుండి 23 వరకు ఉన్న తప్పనిసరి నిబంధనలను ఖచ్చితంగా పాటించాలి.

దీని కొనసాగింపుగా, ఈ రిట్ పిటిషన్ లలో ఏవైనా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్ లు ముగించి వేయబడ్డాయి. ఖర్చులు లేవు.

ముమ్మినేని సుధీర్ కుమార్, న్యాయమూర్తి

తేదీ: 18.08.2023